

KSIĄDZ PRAŁAT ZDZISŁAW JASTRZĘBIEC PESZKOWSKI ZASŁUGI DLA KOŚCIOŁA I OJCZYZNY

Ksiądz Zdzisław, syn Zygmunta i Marii z Kudelskich Jastrzębiec Peszkowski urodził się 23 sierpnia 1918 r. w Sanoku. Tam ukończył szkołę podstawową, gimnazjum i liceum. Po maturze ukończył Szkołę Podchorążych Kawalerii w Grudziądzu. Jako podchorąży brał udział w kampanii wrześniowej w 1939 roku. Zabrany do niewoli w Pomorzanach, 26 września 1939 r. został wywieziony do obozu w Kozielsku. Cudem ocalał od śmierci w Katyniu. W wyniku decyzji aliantów i rządu polskiego gen. Władysława Sikorskiego pozwalającej na tworzenie wojska polskiego w ZSRR, trafił, jak tysiące Polaków wywiezionych na Wschód, do Armii gen. Władysława Andersa, gdzie służył w 1 Pułku Ułanów Krechowieckich. W 1941 roku wraz z Armią Polską opuścił Rosję. Dalsze jego drogi prowadziły szlakiem 2 Korpusu. Najpierw szkolenie w zakresie broni pancernej w Palestynie, Egipcie i Iraku. Potem oddelegowany został przez dowództwo Armii do pracy wychowawczej wśród młodzieży uchodźczej w Teheranie, Isfahanie, Karaczi, Palestynie, potem przez trzy lata - w Indiach. W tym czasie poświęca się całkowicie, z ramienia armii polskiej, pracy wizytatora wychowania harcerskiego. Praca w Indiach związała jego losy ze środowiskami polskimi poza Krajem.

Bezpośrednio po demobilizacji porucznik Zdzisław Peszkowski znalazł się w Wielkiej Brytanii. Stamtąd wyjeżdżał do Francji i Belgii, gdzie wizytował ośrodki harcerskie i prowadził kursy instruktorskie. Rozpoczął studia w zakresie psychologii i filozofii na Uniwersytecie w Oxfordzie, ale już pod koniec pierwszego roku podjął decyzję pójścia do seminarium.

Wpływ na wybór drogi kapłańskiej miały przeżycia wojenne zwłaszcza lata niewoli i wywołane nimi refleksje, a także doświadczenie pracy wychowawczej wśród młodzieży, którą kochał całym sercem. Decydująca w tym zakresie była rozmowa z księdzem arcybiskupem Gawliną w czasie pasterskiej wizytacji Polaków i harcerskiego ośrodka szkoleniowego. Zgodnie z radą Księdza Arcybiskupa porucznik Peszkowski udał się do Rzymu i zapisał się na Papieski uniwersytet *Gregorianum*. Stało się jednak inaczej. Po powrocie do Oxfordu, jego spowiednik ksiądz Leopold Dallinger zdecydowanie doradził mu wyjazd do Seminarium Polskiego w Orchard Lake w stanie Michigan, w Stanach Zjednoczonych. Dnia 13 stycznia 1950 roku rozpoczęła się amerykańska karta życia rotmistrza Zdzisława Peszkowskiego.

Po odbyciu studiów filozofii i teologii Zdzisław Peszkowski przyjął 5 czerwca 1954 r. święcenia kapłańskie z rąk księdza kardynała Edwarda Mooney w katedrze w Detroit. W tymże roku został członkiem fakultetu Polonijnych Zakładów Naukowych Orchard Lake. Kontynuował studia na Uniwersytecie w Madison (Wisconsin), w Detroit (Michigan) oraz w Londyńskim Uniwersytecie Polskim na obczyźnie, uzyskując tytuł magistra filozofii i teologii, a w kilka lat później tytuł doktora filozofii.

W 1970 roku został wyniesiony do godności prałata domowego Jego Świątobliwości.

Działalność naukowa i popularyzatorska księdza Zdzisława Peszkowskiego wyrażała się między innymi czynnym udziałem w pracach instytucji naukowych w Stanach Zjednoczonych, oraz uczestnictwem w międzynarodowych zjazdach i kongresach z dziedziny teologii, pedagogiki, historii i kultury. Ważnym kierunkiem działania księdza Peszkowskiego jest współpraca z różnymi polonijnymi instytucjami naukowymi między innymi z Polsko-Amerykańskim Stowarzyszeniem Historyków (Polish American Historical Association), którego był prezesem w 1966 r. tak ważnym dla Polski roku milenijnym. Był współredaktorem VI tomu *Sacrum Poloniae Millennium* wydanego w Rzymie. W tym okresie powstały dwie prace Księdza Peszkowskiego o charakterze historycznym: *Chrzest Polski i jego konsekwencje* i *Poland's adventure in grace*.

W ścisłym związku z pracą dydaktyczną i naukową księdza Peszkowskiego pozostaje kapłańska służba ludziom i Polsce. Z jego inicjatywy w Orchard Lake wprowadzono wiele elementów polskiej tradycji i kultury. Stąd troska o wyposażenie „Pokoju polskiego” w zbiory i ekspozycje pomocne w zrozumieniu tego co składa się na kulturę polską, stąd pomoc w tworzeniu księgozbioru, który liczy przeszło 4 tysiące tomów, bogata płytoteka, dzieła polskiego malarstwa. Stąd też aktywne uczestnictwo w szerzeniu wśród środowisk polonijnych kultu Matki Bożej. Sprowadzenie do Stanów Zjednoczonych wielu kopii Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej jest także jego zasługą.

Ksiądz Zdzisław Peszkowski był również organizatorem pierwszych po 1956 r. pielgrzymek Polonii i studentów Orchard Lake do Polski. W późniejszych latach tysiące osób brało udział w tej formie poznawania Polski, jej tradycji, miejsc narodowych pamiątek i kultu religijnego.

Wiele uwagi ksiądz Zdzisław Peszkowski poświęcił upowszechnianiu prac i myśli księdza kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski, a także przybliżaniu jego osoby szerokim kręgom Polonii. Taki był cel wydania pierwszej biografii Księdza Kardynała Wyszyńskiego w 1969 roku. Inspiratorem tego dzieła i współredaktorem był ksiądz Zdzisław Peszkowski, później nastąpiły *Kromki Chleba* i *Bochen chleba* - zbiory myśli i aforyzmów wybranych z książek, przemówień i artykułów Prymasa Tysiąclecia i wiele innych prac przy współpracy Instytutu Prymasowskiego.

Ksiądz Zdzisław Peszkowski jest również autorem opracowań o Ojcu Świętym Janie Pawle II, przybliżającym osobę i nauczanie Papieża. W 1980 roku ukazują się książki: *Papież wśród swoich* i *Jan Paweł II, człowiek modlitwy*; w 1983 r.: *Diariusz drugiej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski* i *Kardynał Wojtyła w Ameryce i w Orchard Lake*; w 1985 r.: *Z rodu Polaków i ...aby zdać sprawę z nadziei ...* oraz w 1986 r.: *Moja moc z was* - wybrane myśli Jana Pawła II, a także opracowanie trzeciej pielgrzymki Ojca Świętego do Polski: *Jestem z wami* oraz *Ojciec Święty powiedział nam...*

Ksiądz prałat Zdzisław Peszkowski jest naczelnym kapłanem Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami kraju. Odbył w związku z tym wiele podróży po Europie, Ameryce, Azji i Australii, spotykając się z szerokimi kręgami Polonii, a szcze-

gólnie z organizacjami weteranów i byłych żołnierzy, jest kapelanem Koła i Fundacji byłych żołnierzy II Korpusu.

Kiedy pojawia się możliwość wyjaśnienia i ujawnienia światu zbrodni, która przez całe lata pozostawała „nie wyjaśniona” powraca na stałe do Polski i zamieszkuje w Warszawie. W 1988 roku po raz pierwszy przyjeżdża do Katynia. Staje nad dołami śmierci swych obozowych kolegów z Kozielska. Wkrótce daje się poznać jako jeden z najzarliwszych orędowników pamięci o Golgocie Wschodu, odważnie upomina się o budowę polskich cmentarzy wojskowych w Katyniu, Miednoje i Charkowie.

W 1991 roku uczestniczy w ekshumacji w miejscach wrzucenia do dołów śmierci jeńców Kozielska, Ostaszkowa i Starobielska. Każdą wydobytą czaszkę bierze w dłoń i namaszcza kapłańskim błogosławieństwem.

24 XII 1994 roku Ojciec Święty Jan Paweł II błogosławi, przywiezione przez ks. Peszkowskiego do Rzymu, kamienie węgielne, które złożone w ziemi stają się początkiem budowy polskich cmentarzy na Wschodzie. W roku 2000 uczestniczy w ich poświęceniu.

Ksiądz Zdzisław Peszkowski, ocalony jeńiec z Kozielska, staje się kapelanem Rodzin Katyńskich. Z Jego inicjatywy rok 1995 zostaje ogłoszony Rokiem Katyńskim. Nie ustając w zmaganiach o utrwalenie pamięci Golgoty Wschodu wydaje wiele publikacji na ten temat: między innymi *Pamięć Golgoty Wschodu; Katolicycy duchowni w Golgocie Wschodu; Kozielsk w dołach Katynia. Dzienniki Kozielskie; ...i ujrzałem doły śmierci...; Wspomnienia jeńca z Katynia.*

Ks. Peszkowski zastąpił także jako skuteczny obrońca godności Ojca Świętego w związku z obelżywymi publikacjami o Papieżu w *Trybunie* w 1997 roku. Ks. Prałat wytoczył gazecie proces, zarzucając jej naruszenie swoich dóbr osobistych i domagając się przeproszenia. Wyroki w procesie były różne w różnych instancjach, aż wreszcie Sąd Najwyższy orzekł dnia 6 IV 2004, że publikacje naruszyły dobra ks. Peszkowskiego jako osoby blisko związanej z Ojcem Świętym, i gazeta została zobowiązana do zamieszczenia tekstu przeprosin. Informację o tym fakcie podały najważniejsze dzienniki polskie. Postawa ks. Peszkowskiego stała się ostrzeżeniem dla tych, którzy przekraczają granice dobrego tonu w pisaniu o sprawach religijnych.

WYCIĄG Z PROTOKOŁÓW RAD WYDZIAŁU PWTW

w sprawie doktoratu *Honoris Causa*
dla ks. Zdzisława Jastrzębiec Peszkowskiego

22 I 2004

Ks. Dziekan prof. dr hab. Jacek Bolewski przedstawił propozycję nadania doktoratu *honoris causa* ks. Peszkowskiemu. Wstępne konsultacje z ks. Prymasem i przedstawicielem Wielkiego Wicekanclerza wskazują, że sprawa godna jest rozpatrzenia. Na ten temat wywiązała się rzeczowa dyskusja, wobec różnorodnych głosów przeniesiono podjęcie decyzji na następne spotkanie.

13 V 2004

Ks. Dziekan prof. dr hab. Jacek Bolewski przedstawił opracowanie ks. Andrzeja Gałki na temat działalności ks. Prałata Zdzisława Peszkowskiego. Recenzent podkreślił popularyzatorski aspekt pracy, zawsze jednak w kontekście miłosierdzia chrześcijańskiego. Zwrócił uwagę na troskę ks. prałata Z. Peszkowskiego o zachowanie narodowej pamięci o Golgocie Wschodu, na starania o pojednanie między narodami, na wielorakie działania na rzecz budzenia postaw patriotycznych, zwłaszcza wśród młodzieży, na jego niezmiernie starania o obronę wartości chrześcijańskich i godności Kościoła. Rada Papieskiego Wydziału Teologicznego, po dokładnym zapoznaniu się z działalnością ks. Prałata Zdzisława Peszkowskiego, w tajnym głosowaniu postanowiła większością głosów nadać ks. Prałatowi Zdzisławowi Peszkowskiemu tytuł doktora *honoris causa*. Postanowiono także, iż ks. Dziekan wystąpi w tej sprawie do ks. Prymasa jako wielkiego Kanclerza PWTW. O laudację poproszono ks. prof. Krzysztofa Pawlinę.

17 VI 2004

Ks. Dziekan prof. dr hab. Jacek Bolewski poinformował Radę Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie, że w sprawie doktoratu *honoris causa* dla ks. Prałata Zdzisława Peszkowskiego wszelkie wymogi formalne zostały spełnione i zostało wysłane pismo do ks. Prymasa o wystąpienie do Rzymu o NIHIL OBSTAT.